

Taula de treball

L'ARQUEOLOGIA I EL TERRITORI

L'arqueologia i el territori

ENTITATS REPRESENTADES A LA TAULA

Ajuntament de Banyoles - Direcció de Museus de Banyoles

Ajuntament de Mataró - Patronat Municipal de Cultura

Ajuntament de Lleida

Associació d'Arqueòlegs de Catalunya

Associació Catalana de Bioarqueologia

Associació d'Empreses d'Arqueologia de Catalunya

Associació d'Empreses d'Arqueologia de Catalunya. Estrats, Gestió del Patrimoni Cultural, S.L.

Consejo Superior de Investigaciones Científicas - Departament d'Arqueologia i Antropologia

Diputació de Barcelona

Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació

Institut Català d'Arqueologia Clàssica

Institut d'Estudis Ilerdencs

Institució Milà i Fontanals

Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles

Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona

Museu d'Arqueologia de Catalunya

Museu de Badalona

Museu de Granollers

Museu de la Noguera

Museu Comarcal de l'Urgell (Tàrraga)

Museu de Terrassa

Museu d'Història de la ciutat de St. Feliu de Guíxols

Museu Etnològic del Montseny La Gabella

Museu d'Història de la ciutat de Barcelona

Museu d'Història de Cambrils

Universitat Autònoma de Barcelona

Universitat de Barcelona

Universitat de Lleida

Universitat Oberta de Catalunya

QÜESTIONS TRACTADES

1. Funcions dels serveis territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.
2. El paper de l'administració local.
3. Museus i Centres de Recerca com a ens de gestió descentralitzada en el territori.
4. Els Centres d'Estudis i el patrimoni local.
5. Les eines de gestió del patrimoni arqueològic: eines obertes al territori (ordenament del territori i paisatge).
6. El patrimoni arqueològic com a element de dinamització econòmica del territori.
7. La dimensió arqueològica del territori.

CONCLUSIONS

QÜESTIÓ 1 / 2

FUNCIONS DELS SERVEIS TERRITORIALS DEL DEPARTAMENT DE CULTURA I MITJANS DE COMUNICACIÓ / EL PAPER DE L'ADMINISTRACIÓ LOCAL

Consideracions prèvies

El creixement exponencial de l'arqueologia catalana (unes 1700 intervencions anuals), porta a plantejar una praxis descentralitzada de la gestió arqueològica. La Generalitat de Catalunya, ha endegat un procés de descentralització, que ha portat a duplicar el nombre d'arqueòlegs territorials. Tanmateix, els components de la taula consideren important que els recursos econòmics i humans encara creixin més. Per tal de rendibilitzar tots els recursos del territori es proposa estendre aquesta descentralització als municipis i comarques, fent responsables els arqueòlegs municipals, comarcals (treballen directament en aquestes administracions o en museus dependents d'ells) o de les Diputacions, d'una part de la gestió. Per tant la Direcció General de Patrimoni hauria d'habilitar aquests arqueòlegs per desenvolupar determinades gestions i retirar-los aquesta habilitació quan no les compleixin. Aquestes relacions es desenvoluparien en la normativa corresponent a arqueòlegs municipals.

L'arqueologia i el territori

Reflexió inicial

A partir de les consideracions anteriors es considera que:

1. L'estructura actual de control del territori és adequada.
2. Aplicació del Decret de l'arqueòleg municipal, donant compliment a la llei i necessitat de definir com s'aplica; i quines competències tindran.
3. Tenir en compte, no només la figura dels arqueòlegs municipals, sinó també la de tots els arqueòlegs que estan treballant en l'àmbit local.

Millores proposades

A continuació es detallen les propostes de millora per tal de donar resposta a les consideracions anteriors:

Primera proposta

En primer lloc, i com a aspecte principal, es proposa la creació d'una xarxa virtual, entenent aquesta xarxa tan des del punt de vista d'extranet com d'intranet, amb un doble objectiu:

- Millorar la comunicació entre territoris i entre professionals.
- Poder compartir problemes.

Segona proposta

Es detecta una situació greu en relació als dipòsits temporals de materials arqueològics que en dificulta la conservació, consulta i difusió científica. Aquest fet pot acabar afectant els dipòsits definitius.

Es proposa la creació de grans dipòsits centrals nous, a banda dels ja existents en els museus i també de nous dipòsits en els futurs museus-SAM. Aquells espais haurien de donar resposta als punts indicats (conservació, consulta i difusió científica).

Tercera proposta

Cal un replantejament en la revisió de la Llei que permeti aplicar el principi de corresponsabilitat amb els agents del territori, ja que la llei actual no permet delegar segons quines competències. També seria desitjable un canvi en la llei estatal, que sembla que ara s'ha de revisar.

Quarta proposta

Desplegament reglamentari de la Llei de patrimoni cultural català de la Generalitat.

Cinquena proposta

Instar els ajuntaments a treure tot el profit del planejament urbà del seu municipi.

Sisena proposta

Necessitat de què tots els municipis tinguin planejament urbanístic. En aquest cas, la preocupació és compartida amb el Departament de Política Territorial i Obres Públiques que és qui té les competències.

Setena proposta

La Generalitat ha de treballar de forma més propera als municipis, aplicant el principi de corresponsabilitat.

Vuitena proposta

Alguns ajuntaments haurien de disposar de Servei d'Arqueologia. Les funcions haurien d'anar en el sentit de participar en els temes de gestió del seu territori i de coordinar les intervencions arqueològiques que es portin a terme en el seu territori/terme municipal: gestió de les intervencions, control dels projectes de intervenció, inspeccions, valoració de la incidència de les obres en les restes, valoració de les restes a conservar, revisió de les memòries, anàlisi de necessitats de recerca en el territori, descarregar a les empreses d'arqueologia de les pressions dels promotors, en definitiva, treballar al costat dels arqueòlegs territorials.

QÜESTIÓ 3

MUSEUS I CENTRES DE RECERCA COM A ENS DE GESTIÓ DESCENTRALITZADA EN EL TERRITORI

Els museus que incideixin arqueològicament en el territori i que tinguin arqueòlegs en plantilla haurien d'assumir les mateixes funcions dels serveis d'arqueologia municipal.

De tota manera caldria estudiar les diferents casuístiques però la DGPC hauria d'habilitar els museus per dur a terme aquesta funció.

Es per això que s'haurien de fixar els criteris tant d'habilitació com de deshabilitació.

QÜESTIÓ 4

ELS CENTRES D'ESTUDIS I EL PATRIMONI LOCAL

Pel que fa als centres d'estudis, es considera que el paper que han de desenvolupar ha de ser triple:

1. La difusió.
2. L'assessorament en les tasques de protecció del patrimoni.
3. La Investigació

L'arqueologia i el territori

QÜESTIÓ 5

LES EINES DE GESTIÓ DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC: EINES OBERTES AL TERRITORI (ORDENAMENT DEL TERRITORI I PAISATGE)

1. Es proposa que des de la Direcció es recomani a l'Administració Local que intensifiqui la protecció del patrimoni arqueològic. En conseqüència, per exemple, els ajuntaments haurien d'intensificar la tasca d'inventari i protecció del seu patrimoni, posant especial èmfasi en aquell que té valors arqueològics i/o històrics, tant si està situat en el subsòl com si forma part d'edificacions.
2. Es reforça l'idea anterior posant especial èmfasi a que l'arqueologia ha d'intervenir no només per sota de cota zero, sinó també en l'edificació, ja que té valor històric.
3. El Museu d'Arqueologia de Catalunya hauria de potenciar i ampliar la seva xarxa sota els paràmetres del Pla de Museus.
4. Referent a la protecció del paisatge, es considera que no s'ha de fer d'una manera general, sinó que, a més dels llocs considerats pintorescs o amb valors naturals, s'han de protegir aquells que es considerin relacionats amb el patrimoni arqueològic o històric. Tanmateix s'hauria d'avançar en la definició d'aquest concepte per tal d'incorporar-lo a les normes de conservació.

QÜESTIÓ 6

EL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC COM A ELEMENT DE DINAMITZACIÓ ECONÒMICA DEL TERRITORI

Les necessitats principals sobre aquest tema són:

És fonamental tenir clar que el patrimoni arqueològic ha de ser un element de dinamització econòmica del territori. En aquests moments, la inversió econòmica en arqueologia preventiva no es correspon amb la posterior rendibilització social.

És fonamental portar a terme una clara projecció científica i social dels resultats de les intervencions arqueològiques tant les que formen part de projectes de recerca com les realitzades en funció de les actuacions urbanístiques.

Primer: Potenciació en un doble sentit, ja que és imprescindible:

- Millorar la seva qualitat: cal tenir una oferta amb cara i ulls, atractiva pel visitant, que estigui en bones condicions, que es pugui explicar, etc.
- Millorar la difusió a tots els nivells: senyalització, captació, etc.

Segon: Cal la coordinació entre els diversos llocs susceptibles de ser visitats. Cal treballar en xarxa. En aquest cas, és fonamental el paper dels Museus.

Recomanacions:

- Creació des de la DGPC d'un Pla d'equipaments arqueològics que tingui en compte el vessant turístic.
- Treballar conjuntament amb la Direcció General de Turisme de la Generalitat i amb els ens de turisme municipals, comarcals i provincials.

QÜESTIÓ 7**LA DIMENSIÓ ARQUEOLÒGICA DEL TERRITORI**

Es considera que la dimensió arqueològica del territori inclou: la catalogació i la preservació.

Actualment hi ha més de 12.000 jaciments documentats i és complicat mantenir aquest inventari al dia.

Per això es considera que la descentralització és fonamental, potenciant el paper de coordinació del Servei d'Arqueologia.

No es pot oblidar el paper que poden jugar els parcs naturals, les xarxes de custòdia del territori i els espais inclosos en el PEIN, de cara a la protecció d'un paisatge antròpic que s'ha forjat al llarg dels segles. Aquests espais, donat que ja disposen de figures de protecció, poden fer un gran paper en aquest aspecte davant la impossibilitat de protegir tot el territori per a aquesta qüestió.